

OPINIA
KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA
z dnia 8 marca 2012 roku

dotycząca projektu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie nadzoru administracyjnego nad działalnością administracyjną sądów powszechnych.

Krajowa Rada Sądownictwa po zapoznaniu się z treścią przedłożonego projektu opiniuje go negatywnie i zgłasza następujące uwagi.

Krajowa Rada Sądownictwa przede wszystkim zwraca uwagę na fakt nieprzedstawienia projektów rozporządzeń, w tym niniejszego, wraz z ustawą o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw, opublikowaną w dniu 27 września 2011 roku (Dz. U. Nr 203, poz. 1192). Projekty rozporządzeń nadesłano do Rady po dniu 20 lutego 2012 r., tj. na pięć tygodni przed ich planowanym wejściem w życie, co zdecydowanie ograniczyło możliwość ich realnego zaopiniowania.

Poważne wątpliwości Rady budzi nadmierne, nieznajdujące racjonalnego uzasadnienia sformalizowanie procesu wizytacji i lustracji, przejawiające się w najbardziej jaskrawej postaci w formie tabelarycznego ujęcia protokołu wizytacji, lustracji i informacji rocznej o działalności sądów. Tabele te wydają się być zapożyczone z procedur kontroli stosowanej w innej branży bądź instytucji, nie przystając do potrzeb sądownictwa powszechnego. Ponadto zawierają zbędnie powielane informacje dotyczące stanu technicznego sądów, proporcji obsad etatów urzędniczych, itp. Wprowadzenie proponowanych formularzy-tabel spowoduje brak przejrzystości protokołów.

Przedłożony projekt został napisany mało przejrzystym językiem, który w ocenie Rady ustępuje na niekorzyść, pod względem techniki legislacyjnej, dotychczasowemu rozporządzeniu. W szczególności niezgodna z zasadami techniki prawodawczej jest zastosowana metoda odesłań do przepisów odsyłających do innych przepisów.

Istotne wątpliwości wywołuje próba uregulowania w tym rozporządzeniu kontroli działalności sekretariatów wydziałów, których pracownicy, zgodnie z ustawą z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98 poz. 1070 ze zm.), nie podlegają prezesowi sądu.

Krajowa Rada Sądownictwa jedynie przykładowo zgłasza uwagi do poszczególnych przepisów projektowanego rozporządzenia:

Za zbędny należy uznać paragraf drugi, w którym zaznaczono, że czynności nadzorcze nie mogą w istotny sposób zakłócać bieżącej pracy sądu. W sądzie zasadą jest prowadzenie czynności nadzorczych w sposób niepowodujący opóźnień w podejmowaniu czynności. Ponadto paragraf trzeci powinien wyprzedzać paragraf drugi.

W paragrafie czwartym nie wskazano, kto zarządza czynności nadzorcze.

Regulacja zawarta w paragrafach siódmym i dwudziestym powoduje, że, w istocie, kierunki nadzoru odnoszą się do zaszłości historycznych, w szczególności w powiązaniu z przepisem o zwoływaniu przez Ministra Sprawiedliwości narady z prezesami sądów.

Istotne wątpliwości budzi paragraf ósmy i tworzenie planu nadzorczego w sądzie rejonowym. Prezes tego sądu nie dysponuje koniecznymi służbami pomocniczymi, zaś czynności, które miałyby wykonywać w ramach tego planu, należą do jego bieżących obowiązków.

W ustępie drugim paragrafu dziewiątego zawarto regulację sprzeczną, a co najmniej wątpliwą w świetle art. 37c § 3 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98 poz. 1070 ze zm.).

Paragraf dziesiąty jest zdecydowanie zbyt sformalizowany. Część danych wynika z planu nadzoru, a terminy zostały przeniesione z innych dziedzin, np. 21-dniowy termin przewidziany do wyznaczenia narady w trakcie wizytacji, w szczególności doraźnej, jest całkowicie nierealny i zbędny. W dodatku przewidziano naradę zarówno w trakcie wizytacji, jak i po jej zakończeniu. Tym samym dochodzi do konkurencji narady powizytacyjnej i zastrzeżeń do protokołu wizytacji oraz do nakładania się terminów. Pomijając potrzebę protokolowania narady powizytacyjnej, nie wiadomo, kto miałby ją protokolować i jaki byłby charakter tego protokołu wobec regulacji dotyczącej zgłaszania do niego zastrzeżeń. Powyższe uwagi odnoszą się także do terminów przy przeprowadzaniu lustracji.

Paragraf dwunasty nie uwzględnia relacji pomiędzy wydawaniem zarządzeń przez kolegium sądu a procedurą zgłaszania zastrzeżeń do protokołu i narady powizytacyjnej.

Niezrozumiała jest propozycja 7-dniowego terminu na dokonanie zawiadomienia o planowanej kontroli sekretariatów przy wizytacji i lustracji (paragraf piętnasty), zwłaszcza, że dotychczas funkcjonowały dłuższe terminy a także w świetle obowiązującego braku podstaw do działania dla prezesa sądu.

Wątpliwości wywołuje także rozdzielenie terminów dla sprawozdania z planu nadzoru i informacji rocznej. Możliwość stanowczego uzupełnienia planu pracy przesuwa ciężar odpowiedzialności za nadzór na Ministra Sprawiedliwości.

Ujęty w paragrafie dwudziestym szóstym wymóg dokonywania zawiadomień o wszystkich czynnościach nadzorczych listami poleconymi i dodatkowo drogą elektroniczną świadczy o skrajnym braku zaufania do osób wykonujących te czynności a także o niekonsekwencji w elektronicznej postępowania (wytwarzanie kolejnych dokumentów).

Nałożenie obowiązku składania sprawozdania za 2011 rok (paragraf trzydziesty pierwszy), w sytuacji, gdy projektowane rozporządzenie jeszcze nie obowiązywało, nie jest właściwe. Dotyczy to także odesłania do danych zawartych w załączniku, przy czym dział drugi załącznika nr 3 obejmuje dane przesłane już Ministrowi Sprawiedliwości w terminach sprawozdawczych, a dział czwarty tego załącznika dotyczy ocen i prognoz, którymi, co do zasady, prezes sądu nie będzie dysponował w ciągu miesiąca.

Powyższe uwagi nie wyrażają wszystkich zastrzeżeń Krajowej Rady Sądownictwa, a jednocześnie obrazują istotne wady projektowanego rozporządzenia.